దక్షిణాపథ వార్తావని

సెప్టెంబర్ 2026
సంపుటి - 05
సంచిక - 09

సాంప్రదాయకంగా మన దేశంలో వింధ్యకు దక్షిణాన ఉన్న భూమి దక్షిణాపథంగా పరిగణించబడుతుంది. భారతీయ ఏకాత్మత స్ఫూర్తిగా సమాజాన్ని, మారుతున్న కాలాన్ని ప్రతిబింబిస్తూ గొప్ప చరిత్ర, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, ప్రజలు, స్ఫూర్తిదాయక చిహ్నాలను సంగ్రహించడం, సమీకరించడం దక్షిణాపథం పేరిట నడిపే ఈ బులెటిన్ లక్ష్యం. రాష్ట్రాల పరంగా చూస్తే దక్షిణాపథం ప్రస్తుత ఆంధ్రప్రదేశ్, గోవా, కర్ణాటక, కేరళ, మహారాష్ట్ర, పాండిచ్చేరి, తమిళనాడు, తెలంగాణ రాష్ట్రాలను సూచిస్తుంది. ప్రస్తుతమున్న మధ్యప్రదేశ్, చత్తీస్ గఢ్ మరియు ఒడిషాలోని కొన్ని ప్రాంతాలు కూడా దక్షిణాపథం క్రిందికే వస్తాయి. ఈ ప్రాంతాల విషయాలు ఈ బులెటిన్ లో ప్రస్తావిస్తున్నాము.

వినాయక చవితి నవరాత్రులు (సెప్టెంబర్ 14 నుండీ)

భారతీయ సంస్కృతిలో పండుగలు కేవలం ఆనంద వేడుకలు మాత్రమే కావు; అవి మన జీవన విధానానికి, విలువలకు, ప్రకృతితో మన అనుబంధానికి ప్రతీకలు. అలాంటి విశిష్టమైన పర్వదినాల్లో వినాయక చవితి ఒకటి. విఘ్నాలను తొలగించే దేవుడిగా, జ్ఞానం–బుద్ధి–వివేకాలకు అధిపతిగా గణపతిని ఆరాధిస్తారు. వినాయక చవితి సందర్భంగా నిర్వహించే నవరాత్రులు భక్తి, నియమం, ఐక్యత, పర్యావరణ చైతన్యాన్ని పెంపొందించే పవిత్ర కాలంగా నిలుస్తాయి.

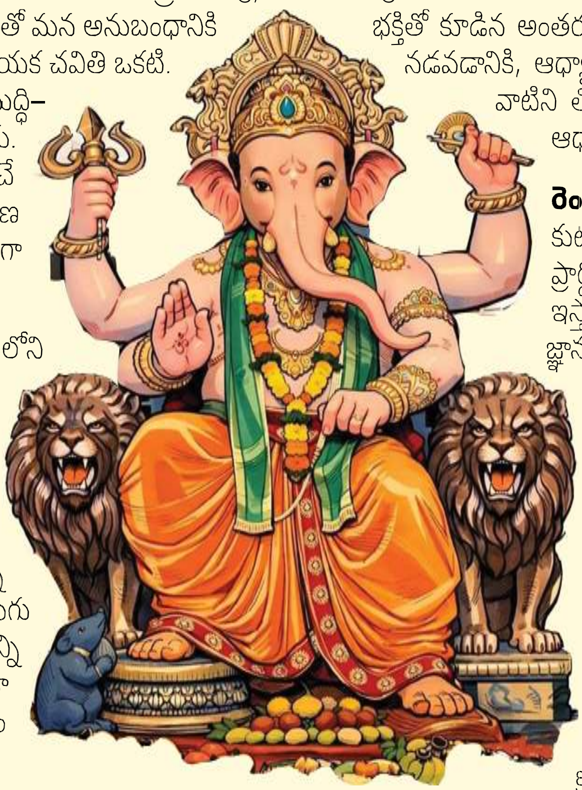

పురాణాల ప్రకారం, పార్వతీదేవి తన దేహంలోని పసుపుతో ఒక బాలుడిని సృష్టించి, తనకు కాపలాగా నియమించిందని కథనం. తల్లి ఆజ్ఞను పాటిస్తూ గణేశుడు శివుడిని కూడా లోపలికి అనుమతించలేదు. దాంతో జరిగిన సంఘర్షణలో గణేశుని శిరస్సు వేరైంది. అనంతరం పార్వతీదేవి కోపాన్ని శాంతింపజేయడానికి శివుడు గణేశునికి ఏనుగు తలను అమర్చి, అతనికి గణాధిపత్యాన్ని ప్రసాదించాడు. అప్పటి నుంచి ఏ శుభకార్యమైనా ముందుగా గణపతిని పూజించే సంప్రదాయం ఏర్పడిందని విశ్వాసం.

చారిత్రకంగా చూస్తే, వినాయక ఆరాధన ప్రాచీనకాలం నుంచే ఉన్నప్పటికీ, ప్రజలను ఒకచోట చేర్చి సామూహికంగా నిర్వహించే ఉత్సవానికి ఆధునిక రూపాన్ని లోకమాన్య బాల గంగాధర్ తిలక్ 19వ శతాబ్దం చివరలో ప్రారంభించారు. బ్రిటీష్ పాలన కాలంలో ప్రజల్లో ఐక్యత, జాతీయ చైతన్యం పెంపొందించేందుకు గణేశోత్సవాలను సామూహిక వేడుకలుగా తీర్చిదిద్దారు.

లౌకికంగా, అధ్యాత్మికంగా వినాయక నవరాత్రుల విశేషం

మొదటి రోజు - వినాయక ప్రతిష్ఠ: భాద్రపద శుద్ధ చవితి రోజున వినాయకుడిని ప్రతిష్ఠించి, ప్రాణప్రతిష్ఠతో పూజిస్తారు. ఇది జ్ఞానం, శుభారంభానికి సంకేతం. ఇక మన పురాణాలలో మొదటి రోజున గణేషుడిని విఘ్నరాజుగా కొలుస్తాము. భక్తితో కూడిన అంతరంగ ఉద్దేశ్యాలను కలిగి మనము ధర్మమార్గంలో నడవడానికి, ఆధ్యాత్మికంగా ముందుకు సాగడానికి అడ్డుగా ఉన్న వాటిని తొలగించమని ఆ దేవదేవుడిని వెదుకోవాలన్నది ఆధ్యాత్మిక విశేషం.

రెండవ రోజు: గణపతికి నైవేద్యాలు సమర్పిస్తూ కుటుంబ శ్రేయస్సు, ఆరోగ్యం, ఐశ్వర్యం కోసం ప్రార్థిస్తారు. భక్తి, నియమం మనసుకు ప్రశాంతతను ఇస్తాయి. మన పురాణాలలో ఈ రెండవ రోజు జ్ఞానం, జ్ఞాపకశక్తి, వివేచన మరియు పైకి కనిపించే విషయాల వెనుక ఉన్న సత్యాన్ని గ్రహించే శక్తిని ప్రసాదించమనీ, జీవితానికి సరైన మార్గ నిర్దేశనం అనుగ్రహించమనీ వినాయకుడిని కోరుకోవడానికి వినియోగించాలి.

మూడవ రోజు: విద్యార్థులు, యువత గణపతిని జ్ఞానదేవుడిగా స్మరించుకుంటారు. చదువులో ఏకాగ్రత, జీవితంలో వివేకం కలగాలని కోరుకుంటారు. విఘ్నేశ్వరుడు విద్యా, జ్ఞాన ప్రదాత కావడంతో ఈ రోజున మన ఆధ్యాత్మిక ఎదుగుదలకు గణేశ పురాణంలోని కొంత భాగాన్ని, ముఖ్యంగా ఉపాసనా ఖండాన్ని చదవడం మంచిది.

నాలుగవ రోజు: సామూహిక పూజలు, భజనలు, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాల ద్వారా సమాజంలో స్నేహభావం, ఐక్యత పెరుగుతాయి. గణేషుడిని పరబ్రహ్మ స్వరూపానికి పరమ సత్యంగా భావిస్తూ ఆయన ద్వారా సూచించబడుతున్న పరమ సత్యాన్ని తెలుసుకునేలా అనుగ్రహించమనీ వేడుకోవడం నాలుగవ రోజున చేసే పురాణ ప్రతిపాదిత వేడుకోలు.

ఐదవ రోజు: కుటుంబ సభ్యులు, బంధువులు, స్నేహితులు కలిసి పూజల్లో పాల్గొనడం ద్వారా మనుషుల మధ్య సంబంధాలు బలపడతాయి. మన

www.dakshinapatha.com www.csisindia.com

దక్షిణాపథ స్టడీస్ బులెటిన్

ఈ పత్రిక లో దక్షిణాపథ యొక్క ఆర్థిక సామాజిక సాంస్కృతిక రాజకీయ చరిత్ర పై మీ వ్యాసాలు ప్రచురించాలంటే సంప్రదించండి

For publishing your articles on Socio Cultural political and Economic history of Dakshinapatha please contact research@csisindia.com

Contact : +917075881925

అంతరంగ శుద్ధిని కోరుకుంటూ భగవంతునికి మరింత చేరువ కావడానికి ప్రయత్నించడం ఈ ఐదవరోజు పురాణ విశేషం.

ఆరవ రోజు: దానం, అన్నదానం, సేవా కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం ద్వారా "మన కోసం మాత్రమే కాదు, ఇతరుల కోసం కూడా జీవించాలి" అనే సందేశం బలపడుతుంది. మన పురాణాలలో చెప్పిన ఆరవ రోజు విశేషం మనలో ఉన్న అహంకారం తగ్గించామనీ, మనము కేవలం ఒక సాధనం మాత్రమే అనే విషయాన్ని గుర్తిస్తూ మనము చేసే ప్రతి పనీ ధర్మానికి అనుగుణంగా జరిగేలా నడిపించమని కోరుకోవడం.

ఏడవ రోజు: ప్రకృతి పట్ల బాధ్యతను గుర్తుచేసుకునే రోజుగా భావించవచ్చు. మట్టి వినాయక విగ్రహాల ప్రాధాన్యం, నీటి సంరక్షణ వంటి అంశాలపై అవగాహన పెంచుకోవాలి. మనము దైవాన్ని మనకు కావాలిసినవి కోరుకోవడమే కాదు, భగవంతునిచే ప్రసాదింపబడిన వనరులను ధర్మ బద్ధంగా వినియోగించే ధర్మాచరణను కోరుకోవడం ఏడవరోజు విశేషం. దీనితో మన సాధన ఆధ్యాత్మిక ఆలోచనకే పరిమితం కాకుండా, రోజువారీ జీవితంలో ఆచరణాత్మకంగా మారుతుంది

ఎనిమిదవ రోజు: గణపతి ఆరాధనలోని అంతరార్థాన్ని మననం చేసుకోవాలి. అహంకారం, కోపం, అసూయ వంటి అంతర్గత విఘ్నాలను తొలగించుకోవడమే నిజమైన గణేశారాధన. క్రమంగా ఎనిమిదవ రోజు వచ్చేసరికి మన భక్తి మరింత పరిపక్వత చెంది, ధార్మికమైన మరియు ఆధ్యాత్మికమైన అభివృద్ధికి ఏది అవసరమో, దానిని మనకి ప్రసాదించమని వినాయకుడిని ప్రార్థించడం మన అధ్యాత్మిక ఎదుగుదలకు కారణమవుతుంది.

తొమ్మిదవ రోజు - నిమజ్జనం: భక్తిశ్రద్ధలతో గణపతికి వీడ్కోలు పలుకుతారు. "వచ్చినది ప్రకృతిలోకే తిరిగి చేరాలి" అనే జీవన సత్యాన్ని గణేశ నిమజ్జనం మనకు గుర్తుచేస్తుంది. మన పురాణాలు వినాయక నవరాత్రులు ముగిసేనాటికి మన జీవితపు అంతిమ లక్ష్యం గుర్తెరిగి బాహ్య జీవితంలోని అడ్డంకులను మాత్రమే తొలగించడం కాకుండా మనలను పరమ సత్యం నుంచి వేరుగా ఉంచుతున్న మూల అజ్ఞానాన్ని కూడా తొలగించమనీ, మోక్షమార్గం చూపించమనీ వేడుకోవడం కర్తవ్యంగా సూచిస్తున్నాయి.

ఈ విధంగా వినాయక నవరాత్రులను ఒకప్రక్క లౌకికంగా నిర్వహిస్తూనే, తొమ్మిది రోజుల గణేశ ఉపాసనను మరింత లోతైన ఆధ్యాత్మిక దృష్టితో అర్థం చేసుకుని, ఆ సాధన యొక్క అంతరార్థం గ్రహించే కృషి చేయడం మానవ జన్మకు పరమార్థం.

ఆధునిక జీవితం వేగంగా మారుతున్న కొద్దీ మనుషుల మధ్య దూరాలు పెరుగుతున్నాయి. పండుగలు ఆ దూరాలను తగ్గించి మనల్ని ఒక కుటుంబంగా, ఒక సమాజంగా కలుపుతాయి. అయితే నేటి గణేశోత్సవం భక్తితో పాటు పర్యావరణ బాధ్యతకు కూడా ప్రతీకగా మారాలి. ప్లాస్టర్ ఆఫ్ పారిస్, రసాయన రంగులతో కూడిన విగ్రహాల స్థానంలో సహజ మట్టితో తయారైన విగ్రహాలను ప్రోత్సహించాలి. అధిక శబ్దం, ప్లాస్టిక్ వినియోగం, నీటి కాలుష్యాన్ని తగ్గించాలి.

అంతేకాదు, పూజా మండపాలను విద్య, సేవ, రక్తదానం, అన్నదానం, వృక్షారోపణ వంటి సామాజిక కార్యక్రమాలకు వేదికలుగా మార్చాలి. అప్పుడే గణపతి పూజకు నిజమైన అర్థం చేకూరుతుంది.

వినాయకుడు తొలగించేది బయట ఉన్న విఘ్నాలనే కాదు; మనలోని అజ్ఞానం, అహంకారం, అసూయ, స్వార్థం వంటి విఘ్నాలను కూడా. అందుకే వినాయక నవరాత్రులు కేవలం తొమ్మిది రోజుల పండుగ కాదు - మన జీవితాన్ని జ్ఞానం, సేవ, ఐక్యత, ప్రకృతి ప్రేమ వైపు నడిపించే తొమ్మిది రోజుల ఆత్మపరిశీలన. గణపతి బప్పా మన అందరికీ సద్బుద్ధిని ప్రసాదించి, సమాజంలో సుఖశాంతులు, ఐక్యత, పర్యావరణ పరిరక్షణ పెంపొందించాలని కోరుకుందాం.

అయినవిల్లి వినాయక క్షేత్రము

భారతదేశం దేవాలయాలకు, ఆధ్యాత్మిక సంప్రదాయాలకు ప్రసిద్ధి చెందిన దేశం. ముఖ్యంగా ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అనేక ప్రాచీన దేవాలయాలు భక్తుల విశ్వాసానికి, సాంస్కృతిక వైభవానికి ప్రతీకలుగా నిలిచాయి. అటువంటి ప్రముఖ పుణ్యక్షేత్రాలలో తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని అయినవిల్లి శ్రీ సిద్ధి వినాయక స్వామి దేవస్థానం ఒకటి. గణపతి భక్తులు అత్యంత భక్తిశ్రద్ధలతో దర్శించుకునే ఈ క్షేత్రం పవిత్ర గోదావరి తీర ప్రాంతంలో వెలసి ఉంది.

అయినవిల్లి వినాయకుడు శ్రీ సిద్ధి వినాయకుడు అనే పేరుతో ప్రసిద్ధి చెందాడు. విఘ్నాలను తొలగించే దేవుడిగా, విద్యాబుద్ధులను ప్రసాదించే దైవంగా, సకల కార్యాలకు శుభారంభాన్ని కలిగించే దేవుడిగా భక్తులు వినాయక స్వామిని ఆరాధిస్తారు. ఏ శుభకార్యం ప్రారంభించినా ముందుగా గణపతిని పూజించడం భారతీయ సంప్రదాయం. అందువల్ల అయినవిల్లి క్షేత్రానికి వచ్చే భక్తులు తమ కోరికలు నెరవేరాలని, జీవితంలోని ఆటంకాలు తొలగిపోవాలని స్వామివారిని ప్రార్థిస్తారు.

ఈ దేవాలయానికి చారిత్రక, ఆధ్యాత్మిక ప్రాధాన్యం ఉంది. ప్రాచీన కాలం నుంచి ఈ ప్రాంతంలో వినాయక ఆరాధన కొనసాగుతున్నట్లు స్థానిక విశ్వాసాలు తెలియజేస్తాయి. ఆలయ నిర్మాణం సంప్రదాయ దేవాలయ శైలిని ప్రతిబింబిస్తుంది. ఆలయంలోకి ప్రవేశించిన వెంటనే భక్తులకు ప్రశాంతమైన, భక్తిపూర్వకమైన వాతావరణం అనుభూతి కలుగుతుంది. స్వామివారి దర్శనం భక్తుల మనస్సులకు ఆధ్యాత్మిక సాంత్వనను, ధైర్యాన్ని కలిగిస్తుంది.

పురాణ విశ్వాసం ప్రకారం, దక్షప్రజాపతి యజ్ఞం నిర్వహించిన సమయంలో ఏర్పడిన కొన్ని విఘ్నాలను తొలగించేందుకు దేవతలు గణపతిని ప్రార్థించారని, ఈ ప్రాంతంలో స్వయంభువుగా శ్రీ సిద్ధి వినాయకుడు వెలిశాడని చెబుతారు. మరో స్థానిక స్థలపురాణం ప్రకారం, వ్యాస మహర్షి ఇక్కడ గణపతిని ప్రతిష్ఠించి పూజించాడని విశ్వసిస్తారు. అందువల్ల ఈ క్షేత్రం విఘ్నాలను తొలగించే గణపతి క్షేత్రంగా భక్తులలో ప్రత్యేకమైన విశ్వాసాన్ని పొందింది.

ఆలయంలోని గణపతి విగ్రహం తూర్పు ముఖంగా దర్శనమివ్వడం ప్రత్యేకతగా చెబుతారు. ఆలయ నిర్మాణం కూడా సంప్రదాయ ద్రావిడ శైలిని ప్రతిబింబిస్తుంది.

అయినవిల్లి వినాయక క్షేత్రంలో ముఖ్యంగా వినాయక చవితి పర్వదినం అత్యంత వైభవంగా నిర్వహించబడుతుంది. ఈ సందర్భంగా ప్రత్యేక పూజలు, అభిషేకాలు, అర్చనలు నిర్వహిస్తారు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌తో పాటు ఇతర ప్రాంతాల నుంచి కూడా అనేక మంది భక్తులు ఈ క్షేత్రాన్ని సందర్శిస్తారు. పండుగ రోజుల్లో ఆలయ పరిసరాలు భక్తుల సందడితో కళకళలాడుతాయి. కొబ్బరికాయలు, పూలు, పండ్లు సమర్పించి భక్తులు తమ భక్తిని వ్యక్తం చేస్తారు.

ఈ క్షేత్రం ఆధ్యాత్మిక ప్రాధాన్యంతో పాటు గోదావరి డెల్టా ప్రాంతపు సాంస్కృతిక వైభవాన్ని కూడా ప్రతిబింబిస్తుంది. పచ్చని ప్రకృతి, ప్రశాంతమైన గ్రామీణ వాతావరణం మధ్య ఉన్న ఈ దేవాలయం భక్తులకు ఒక ప్రత్యేకమైన అనుభూతిని అందిస్తుంది. కుటుంబ సభ్యులతో కలిసి దర్శించుకోవడానికి, ఆధ్యాత్మిక ప్రశాంతత పొందడానికి ఇది ఒక ముఖ్యమైన పుణ్యస్థలంగా భావించబడుతుంది.

మొత్తంగా, అయినవిల్లి శ్రీ సిద్ధి వినాయక క్షేత్రం భక్తి, విశ్వాసం, సంప్రదాయం కలిసిన పవిత్ర స్థలం. విఘ్నాలను తొలగించే వినాయక స్వామివారి ఆశీస్సులు పొందడానికి ప్రతి సంవత్సరం వేలాది మంది భక్తులు ఈ క్షేత్రాన్ని సందర్శిస్తారు. మన ఆధ్యాత్మిక వారసత్వాన్ని, దేవాలయ సంస్కృతిని కాపాడుకోవడం ప్రతి ఒక్కరి బాధ్యత. అందువల్ల అయినవిల్లి వినాయక క్షేత్రం కేవలం ఒక దేవాలయం మాత్రమే కాకుండా, భక్తుల విశ్వాసానికి మరియు భారతీయ సాంస్కృతిక సంప్రదాయానికి ప్రతీకగా నిలుస్తోంది.

డాక్టర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ (జన్మతిథి, సెప్టెంబర్ 5)

భారతదేశ చరిత్రలో జ్ఞానం, తత్వచింతన, ఆధ్యాత్మికత, విద్యా రంగాలకు విశేష సేవలందించిన మహనీయులలో డాక్టర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ గారు అగ్రగణ్యులు. ఒక గొప్ప తత్వవేత్తగా, విద్యావేత్తగా, రచయితగా, రాజనీతిజ్ఞుడిగా ఆయన భారతదేశానికి విశిష్టమైన సేవ చేశారు. భారతీయ తత్వశాస్త్రంలోని లోతైన భావాలను పాశ్చాత్య ప్రపంచానికి పరిచయం చేసి, సనాతన ధర్మం యొక్క విశాలమైన తాత్విక దృక్పథాన్ని ప్రపంచానికి తెలియజేయడంలో ఆయన పాత్ర అపారమైనది.

సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ గారు 1888 సెప్టెంబర్ 5న మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీలోని తిరుత్తణిలో జన్మించారు. చిన్ననాటి నుంచే విద్యపై ఆసక్తి కలిగిన ఆయన తత్వశాస్త్రాన్ని అభ్యసించి, ఆ రంగంలోనే ఉన్నత స్థానాలను అధిరోహించారు. మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీతో పాటు అనేక విద్యాసంస్థల్లో అధ్యాపకుడిగా పనిచేశారు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం, బెనారస్ హిందూ విశ్వవిద్యాలయం వంటి ప్రముఖ విశ్వవిద్యాలయాలకు ఉపకులపతిగా సేవలందించారు. తరువాత భారతదేశ తొలి ఉపరాష్ట్రపతిగా, రెండవ రాష్ట్రపతిగా దేశానికి సేవ చేశారు.

రాధాకృష్ణన్ గారి విశిష్టత కేవలం ఆయన అధిష్టించిన పదవుల్లోనే లేదు; భారతీయ తత్వవిజ్ఞానాన్ని ప్రపంచ వేదికపై సమర్థంగా ప్రతిష్ఠించడంలో ఉంది. ముఖ్యంగా ఉపనిషత్తులు, భగవద్గీత, వేదాంత తత్వంలోని మానవతా విలువలను ఆయన లోతుగా అధ్యయనం చేశారు. హిందూ ధర్మాన్ని కేవలం ఆచారాలు, సంప్రదాయాల సమాహారంగా కాకుండా, సత్యాన్వేషణకు మరియు ఆత్మవికాసానికి మార్గంగా ఆయన వివరించారు.

సనాతన ధర్మం యొక్క గొప్పతనం దాని విశాల దృక్పథంలో ఉందని రాధాకృష్ణన్ గారు ప్రపంచానికి తెలియజేశారు. సత్యాన్ని అన్వేషించడానికి వివిధ మార్గాలను అంగీకరించడం, సమస్త మానవాళి శ్రేయస్సును కోరడం, ఆత్మజ్ఞానాన్ని జీవిత పరమార్థంగా భావించడం వంటి భారతీయ ఆధ్యాత్మిక విలువలను ఆయన తన రచనలు, ఉపన్యాసాల ద్వారా వివరించారు. ఆయన దృష్టిలో మతం అనేది విభజనకు కారణం కాకుండా, మానవులను ఉన్నతమైన నైతిక జీవనానికి నడిపించే శక్తిగా ఉండాలి.

ఆయన రచించిన Indian Philosophy, The Hindu View of Life, An Idealist View of Life వంటి గ్రంథాలు భారతీయ తత్వశాస్త్రాన్ని ప్రపంచ విద్యావేత్తలకు పరిచయం చేశాయి. ముఖ్యంగా భారతీయ తత్వంలో ఉన్న ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, మానవతా భావాలను తార్కికంగా వివరించడం ద్వారా భారతీయ సంస్కృతిపై పాశ్చాత్య ప్రపంచంలో గౌరవాన్ని పెంపొందించారు.

రాధాకృష్ణన్ గారు విద్యకు కూడా అత్యంత ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. విద్య అనేది కేవలం ఉద్యోగం సంపాదించడానికి మాత్రమే కాకుండా, వ్యక్తిత్వ వికాసానికి, వివేకాన్ని పెంపొందించడానికి, సమాజాన్ని ఉన్నతంగా తీర్చిదిద్దడానికి ఉపయోగపడాలని ఆయన విశ్వసించారు. ఆయన జన్మదినమైన సెప్టెంబర్ 5ను భారతదేశంలో ఉపాధ్యాయ దినోత్సవంగా జరుపుకోవడం ఆయన విద్యారంగ సేవలకు లభించిన గౌరవానికి ప్రతీక.

సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ గారి జీవితం మనకు జ్ఞానం, సంస్కృతి, ఆధ్యాత్మికత, మానవతా విలువల సమన్వయాన్ని నేర్పుతుంది. సనాతన ధర్మంలోని విశ్వమానవతా సందేశాన్ని ఆధునిక ప్రపంచానికి పరిచయం చేసిన మహా తత్వవేత్తగా ఆయన చిరస్మరణీయులు. భారతీయ సంస్కృతి పట్ల గర్వాన్ని పెంపొందిస్తూ, ఇతర సంస్కృతులను గౌరవించే విశాల దృక్పథాన్ని ఆయన మనకు అందించారు. అందుకే రాధాకృష్ణన్ గారు భారతీయ జ్ఞాన సంప్రదాయానికి ఒక ప్రకాశవంతమైన ప్రతినిధిగా, దేశానికి గర్వకారణమైన మహనీయుడిగా ఎప్పటికీ స్మరించబడతారు.

ఆచార్య వినోబా భావే - ఒక ఆధునిక ఋషితుల్య జీవితం (జన్మతిథి, సెప్టెంబర్ 11)

భారతదేశపు పుణ్యభూమి అనేక మంది మహనీయులను ప్రపంచానికి ప్రసాదించింది. వారిలో ఆచార్య వినోబా భావే ఒక విశిష్టమైన వ్యక్తిత్వం. ఆయనలో జ్ఞానం ఉంది, తపస్సు ఉంది, త్యాగం ఉంది, సేవాభావం ఉంది. ముఖ్యంగా తన జీవితం ద్వారా సమాజానికి ధర్మబోధ చేసిన ఆయన ఆధునిక కాలంలో ఋషితుల్యుడిగా నిలిచారు.

వినోబా భావే 1895 సెప్టెంబరు 11న మహారాష్ట్రలోని గాగోడే గ్రామంలో జన్మించారు. చిన్ననాటి నుంచే ఆయనకు ఆధ్యాత్మిక విషయాలపై, భారతీయ తత్వశాస్త్రంపై, భగవద్గీతపై అపారమైన ఆసక్తి ఉండేది. సాధారణ భౌతిక జీవితంపై ఆసక్తి తగ్గి, సత్యాన్వేషణ, ఆత్మజ్ఞానం, దేశసేవల వైపు ఆయన మనస్సు మళ్లింది. ఈ అంతరంగ పిలుపే ఆయనను మహాత్మా గాంధీ ఆశ్రమానికి చేర్చింది.

గాంధీజీ సన్నిధిలో వినోబా భావే సత్యం, అహింస, స్వదేశీ, స్వావలంబన, సేవ వంటి విలువలను మరింత లోతుగా గ్రహించారు. గాంధీజీ ఆయనను తన ఆధ్యాత్మిక వారసుడిగా భావించేటంతగా వినోబా వ్యక్తిత్వం ఆయనను ఆకట్టుకుంది. స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో పాల్గొని జైలు జీవితాన్ని కూడా అనుభవించినా, ఆయనలో ద్వేషం పెరగలేదు. శత్రువులో కూడా మానవత్వాన్ని చూడగలిగిన విశాల హృదయం వినోబాది.

వినోబా భావే జీవితంలో అత్యంత మహత్తరమైన అధ్యాయం భూదానోద్యమం. భూమిలేని పేదలకు భూమి లభించాలనే సంకల్పంతో ఆయన దేశమంతా పాదయాత్ర చేశారు. 1951లో తెలంగాణలోని పోచంపల్లి గ్రామంలో ఒక రైతు తన భూమిలో కొంత భాగాన్ని భూమిలేని కుటుంబాలకు దానం చేయడంతో భూదానోద్యమానికి నాంది పలికింది. తరువాత వేలాది గ్రామాలను సందర్శిస్తూ భూస్వాములను స్వచ్ఛందంగా భూమిని పంచుకోవాలని కోరారు. ఆయన చేతిలో ఆయుధం లేదు; అధికార బలం లేదు; ఉన్నది ఒక్క ప్రేమ, విశ్వాసం, నైతిక శక్తి మాత్రమే.

ఆయనకు భగవద్గీత అంటే అపారమైన భక్తి. గీతను కేవలం చదవడమే కాకుండా, దాని సందేశాన్ని జీవితంలో ఆచరించారు. కర్మయోగం, నిష్కామ సేవ, సమానత్వం వంటి గీతా సిద్ధాంతాలు ఆయన జీవనానికి పునాదులయ్యాయి. ఆయన రచించిన 'గీతాయి' వంటి గ్రంథాలు ఆధ్యాత్మికతను సామాన్యులకు చేరువ చేశాయి.

వినోబా భావేను ఋషితుల్యుడిగా నిలబెట్టింది ఆయన నిరాడంబర జీవితం. వ్యక్తిగత సంపద, కీర్తి, అధికారాల పట్ల ఆయనకు ఆసక్తి లేదు. తనకోసం కాకుండా సమాజం కోసం జీవించారు. మాటలకు మాత్రమే పరిమితం కాకుండా, తాను నమ్మిన విలువలను ఆచరించారు. అందుకే ఆయన జీవితం ఒక సజీవ సందేశంగా మారింది.

1982 నవంబరు 15న ఆయన భౌతిక దేహాన్ని విడిచినా, ఆయన ఆలోచనలు నేటికీ సజీవంగానే ఉన్నాయి. ప్రేమతో సమాజాన్ని మార్చవచ్చని, త్యాగంతో మానవత్వాన్ని ఉన్నతం చేయవచ్చని, ఆధ్యాత్మికత అనేది అడవుల్లోని ఏకాంతంలోనే కాదు - ప్రజాసేవలో కూడా వికసిస్తుందని ఆయన నిరూపించారు.

అందుకే వినోబా భావే కేవలం ఒక సామాజిక సంస్కర్త కాదు; ఆయన సత్యాన్ని జీవించిన తపస్వి, సేవను ధర్మంగా భావించిన కర్మయోగి, మానవత్వాన్ని ఆధ్యాత్మికతగా మలిచిన ఆధునిక ఋషి. ఆయన జీవితం భారతీయ సంస్కృతిలోని త్యాగం, సేవ, కరుణ, ధర్మం అనే విలువలకు ఒక మహోన్నత ప్రతిరూపం.

కేశవానంద భారతి తీర్పు – ప్రాముఖ్యత మరియు నేటి ప్రాసంగికత (కేశవానంద భారతి జన్మతిథి, సెప్టెంబర్ 6)

భారత రాజ్యాంగ చరిత్రలో కొన్ని తీర్పులు కాలాన్ని దాటి నిలిచిపోతాయి. అలాంటి చారిత్రక తీర్పులలో కేశవానంద భారతి వర్సెస్ కేరళ రాష్ట్రం (1973) తీర్పు అత్యంత విశిష్టమైనది. 1973 ఏప్రిల్ 24న సుప్రీంకోర్టు 13 మంది న్యాయమూర్తులతో కూడిన రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఈ కేసులో తీర్పునిచ్చింది. ఈ తీర్పు ద్వారా ప్రపంచ రాజ్యాంగ చరిత్రలోనే విశేష ప్రాధాన్యం పొందిన "మౌలిక నిర్మాణ సిద్ధాంతం" (Basic Structure Doctrine) రూపుదిద్దుకుంది. ఇక ఈ తీర్పు పూర్వాపరాలు గురించి సంక్షిప్తంగా:

స్వాతంత్ర్యం తర్వాత దేశంలో భూసంస్కరణలు, భూముల పునర్విభజన వంటి సామాజిక మార్పులను ప్రభుత్వం చేపట్టింది. ఈ క్రమంలో కేరళలోని ఎడ్నీర్ మఠానికి చెందిన భూములపై కూడా భూసంస్కరణ చట్టాల ప్రభావం పడింది. మఠాధిపతి కేశవానంద భారతి తన ఆస్తి మరియు మతపరమైన హక్కులకు భంగం కలుగుతోందని 1970లో సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించారు. అయితే కేసు విచారణలో ఇది కేవలం ఒక మఠం భూముల సమస్యగా కాకుండా, పార్లమెంట్‌కు రాజ్యాంగాన్ని సవరించే అధికారం ఎంతవరకు ఉంది? అనే అత్యంత ముఖ్యమైన రాజ్యాంగ ప్రశ్నగా మారింది.

అంతకుముందు 1967లో గోలక్‌నాథ్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు ప్రాథమిక హక్కులను పార్లమెంట్ సవరించగలదా అనే విషయంలో పరిమితి విధించింది. దీనికి ప్రతిస్పందనగా పార్లమెంట్ 24వ, 25వ, 29వ రాజ్యాంగ సవరణలు చేసింది. ఈ సవరణలతో పాటు కేరళ భూసంస్కరణ చట్టాలు కూడా కేశవానంద భారతి కేసులో సవాలు చేయబడ్డాయి. చివరకు 1973 ఏప్రిల్ 24న 13 మంది న్యాయమూర్తులతో కూడిన సుప్రీంకోర్టు ధర్మాసనం 7:6 మెజారిటీతో చారిత్రాత్మక తీర్పు ఇచ్చింది. పార్లమెంట్ రాజ్యాంగాన్ని సవరించగలదు, కానీ రాజ్యాంగం యొక్క మౌలిక నిర్మాణాన్ని (Basic Structure) నాశనం చేసే విధంగా సవరించలేదని కోర్టు స్పష్టం చేసింది.

ఈ తీర్పుతో ఏర్పడిన Basic Structure Doctrine భారత ప్రజాస్వామ్యానికి ఒక ముఖ్యమైన రక్షణగా మారింది. రాజ్యాంగ సర్వోన్నతత్వం, ప్రజాస్వామ్యం, లౌకికత, సమాఖ్య వ్యవస్థ, న్యాయవ్యవస్థ స్వతంత్రత, న్యాయ సమీక్ష వంటి రాజ్యాంగంలోని ప్రాథమిక లక్షణాలను పార్లమెంట్ తన సవరణ అధికారంతో పూర్తిగా తొలగించలేదనే సూత్రం తరువాతి కేసుల్లో మరింత బలపడింది. ముఖ్యంగా ఇందిరా గాంధీ ఎన్నికల కేసు, 42వ రాజ్యాంగ సవరణ, 1980లోని మినర్వా మిల్స్ తీర్పు ఈ సిద్ధాంతాన్ని మరింత స్పష్టం చేశాయి. మొత్తంగా చెప్పాలంటే, పార్లమెంట్‌కు రాజ్యాంగాన్ని మార్చే అధికారం ఉన్నప్పటికీ, రాజ్యాంగం యొక్క ఆత్మను మరియు మౌలిక నిర్మాణాన్ని నాశనం చేసే అధికారం మాత్రం లేదన్నదే కేశవానంద భారతి తీర్పు ఇచ్చిన గొప్ప సందేశం.

ఇక్కడే ఈ తీర్పు యొక్క అసాధారణ ప్రాముఖ్యత దాగి ఉంది. రాజ్యాంగం మార్పులకు అతీతమైన గ్రంథం కాదు; సమాజ అవసరాలకు అనుగుణంగా దానిలో మార్పులు అవసరమే. అయితే మార్పు పేరుతో రాజ్యాంగం యొక్క ఆత్మనే తొలగిస్తే, అది సవరణ కాదు - రాజ్యాంగ స్వరూపాన్నే మార్చడం అవుతుంది. అందువల్ల "సవరణకు స్వేచ్ఛ – రాజ్యాంగ ఆత్మకు రక్షణ" అనే సమతుల్యతను కేశవానంద భారతి తీర్పు స్థాపించింది.

ఈ తీర్పు యొక్క మరో గొప్ప విశిష్టత అధికారాలపై నియంత్రణ. ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రజలచే ఎన్నుకోబడిన పార్లమెంటుకు అపారమైన శాసనాధికారం ఉన్నప్పటికీ, అది రాజ్యాంగానికి లోబడి ఉంటుంది. శాసన, కార్యనిర్వాహక, న్యాయ వ్యవస్థలు తమ తమ పరిధిలో పనిచేస్తూ పరస్పరం నియంత్రించుకోవడం ప్రజాస్వామ్య సమతుల్యతకు అవసరం. ఈ భావనకు కేశవానంద భారతి తీర్పు బలమైన న్యాయపునాది వేసింది.

ఇరవై ఒకటవ శతాబ్దంలోనూ కేశవానంద భారతి తీర్పు ప్రాసంగికత ఏమాత్రం తగ్గలేదు. ఎందుకంటే ప్రజాస్వామ్యం కేవలం ఎన్నికలతో ముగియదు. రాజ్యాంగ పరిరక్షణ, న్యాయపాలన, ప్రాథమిక హక్కులు, స్వతంత్ర న్యాయవ్యవస్థ, అధికారాల సమతుల్యత వంటి విలువలు నిరంతరం కాపాడబడాలి. భారత రాజ్యాంగమే దేశంలోని అత్యున్నత న్యాయాధికారమని, రాజ్యాంగ విరుద్ధమైన ప్రభుత్వ చర్యలను న్యాయవ్యవస్థ పరిశీలించగలదని సుప్రీంకోర్టు స్పష్టం చేస్తోంది.

అందువల్ల కేశవానంద భారతి తీర్పు ఒక న్యాయ తీర్పు మాత్రమే కాదు; భారత ప్రజాస్వామ్యానికి రక్షణ కవచం. ప్రభుత్వాలు మారవచ్చు, మెజారిటీలు మారవచ్చు, కాలం మారవచ్చు; కానీ రాజ్యాంగం యొక్క మౌలిక విలువలు ప్రజాస్వామ్యానికి దిక్సూచిగా నిలవాలి.

కేశవానంద భారతి తీర్పు యొక్క అసలు మహత్తు ఇదే: రాజ్యాంగాన్ని మార్చుకునే అధికారాన్ని ప్రజాస్వామ్యానికి ఇచ్చి, రాజ్యాంగాన్నే నాశనం చేసే అధికారాన్ని మాత్రం ఏ ఒక్క సంస్థకూ ఇవ్వలేదు. అందుకే అది నిన్నటి తీర్పు కాదు - భారత ప్రజాస్వామ్య భవిష్యత్తుకు నేటికీ కాపలాదారు.

పరకాల మారణహోమం - స్వాతంత్ర్య జ్వాలలో అమరవీరుల త్యాగగాథ (సెప్టెంబర్ 2)

భారతదేశ చరిత్ర అనేది కేవలం రాజులు, రాజ్యాలు, యుద్ధాల చరిత్ర కాదు. ఈ నేలపై స్వేచ్ఛ కోసం, ఆత్మగౌరవం కోసం, జాతీయ సమైక్యత కోసం సాధారణ ప్రజలు చేసిన త్యాగాల చరిత్ర కూడా. అలాంటి త్యాగగాథల్లో పరకాల మారణహోమం ఒక విషాదభరితమైన, మరచిపోలేని అధ్యాయం.

1947 ఆగస్టు 15న భారతదేశం స్వాతంత్ర్యం పొందింది. దేశమంతా త్రివర్ణ పతాకం రెపరెపలాడింది. లక్షలాది భారతీయుల కళ్లలో ఆనందబాష్పాలు మెరిశాయి. అయితే హైదరాబాద్ సంస్థానంలోని ప్రజలకు ఆ స్వాతంత్ర్యానందం వెంటనే సంపూర్ణంగా అందలేదు. నిజాం పాలనలో ఉన్న తెలంగాణ ప్రజలు కూడా స్వేచ్ఛా భారతదేశంలో భాగం కావాలని కోరుకున్నారు. వారి హృదయాల్లో

భారతమాత పట్ల గాఢమైన అనుబంధం, స్వాతంత్ర్యం పట్ల అచంచలమైన ఆకాంక్ష ఉన్నాయి. ఆ ఆకాంక్షకు పరకాల ఒక మహత్తర ప్రతీకగా నిలిచింది.

1947 సెప్టెంబరు 2న పరకాలలో ప్రజలు జాతీయ పతాకాన్ని ఎగురవేయడానికి ప్రజలను సమీకరించారు. వారి చేతుల్లో అధికారాన్ని కోరే ఆయుధాలు లేవు. వారి గుండెల్లో ఉన్నది ఒక్కటే - భారతదేశంతో తమ ఏకత్వాన్ని ప్రకటించాలనే సంకల్పం.

త్రివర్ణ పతాకం వారికి కేవలం ఒక జెండా కాదు. అది స్వేచ్ఛకు ప్రతీక. అది భారతీయతకు ప్రతీక. అది తమ భవిష్యత్తు తరాలకు అందించాలనుకున్న గౌరవానికి ప్రతీక.

కానీ ఆ జాతీయ చైతన్యాన్ని అణచివేయడానికి నిజాం పాలనా వ్యవస్థకు చెందిన బలగాలు, రజాకారులు హింసకు పాల్పడ్డారు. ప్రజలపై కాల్పులు జరిగాయి. అనేకమంది ప్రాణాలు కోల్పోయారు. కుటుంబాలు విషాదంలో మునిగిపోయాయి. పరకాల నేల రక్తంతో తడిసింది.

చారిత్రక వర్ణనల్లో మృతుల సంఖ్య విషయంలో తేడాలు కనిపించినప్పటికీ, ఒక విషయం మాత్రం స్పష్టంగా నిలుస్తుంది - జాతీయ పతాకం కోసం, స్వేచ్ఛ కోసం పరకాలలో ప్రజలు తీవ్రమైన మూల్యం చెల్లించారు.

అందుకే పరకాల మారణహోమం కేవలం ఒక పట్టణంలో జరిగిన హింసాత్మక ఘటనగా చూడలేం. అది ఒక యుగపు పోరాటానికి ప్రతిబింబం. ఒకవైపు అధికారాన్ని నిలబెట్టుకోవాలని ప్రయత్నించిన నిరంకుశ వ్యవస్థ; మరోవైపు తమ హక్కుల కోసం, తమ స్వేచ్ఛ కోసం నిలబడిన సామాన్య ప్రజలు.

ఆ ప్రజల చేతుల్లో ఆయుధాల కంటే బలమైనది ఒకటి ఉంది - దేశభక్తి. వారి ముందు తుపాకులు ఉండవచ్చు. వారి చుట్టూ భయం ఉండవచ్చు. కానీ వారి హృదయాల్లో భారతదేశం అనే భావనను ఎవరూ కాల్చివేయలేకపోయారు.

పరకాల చరిత్ర మనకు ఒక గొప్ప సత్యాన్ని చెబుతుంది: స్వాతంత్ర్యం అనేది కేవలం రాజకీయ ప్రకటనతో సంపూర్ణం కాదు. ప్రజల మనసుల్లో స్వేచ్ఛా భావన పుట్టినప్పుడే నిజమైన స్వాతంత్ర్యోద్యమం బలపడుతుంది.

ఆ కాలంలో తెలంగాణలోని అనేక ప్రాంతాల్లో ప్రజలు నిజాం పాలనకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించారు. గ్రామీణ ప్రజలు, విద్యార్థులు, యువకులు, సామాన్య కుటుంబాల వారు తమ వంతు పాత్ర పోషించారు. వారి పోరాటంలో వ్యక్తిగత ప్రయోజనం కంటే సామూహిక స్వేచ్ఛకు ప్రాధాన్యం ఎక్కువగా కనిపించింది.

పరకాల అమరవీరుల త్యాగాన్ని స్మరించుకోవడం అంటే గతంలోని విషాదాన్ని మాత్రమే గుర్తుచేసుకోవడం కాదు. ఈరోజు మనం స్వేచ్ఛగా జాతీయ పతాకాన్ని ఎగురవేస్తున్నాం. భారతమాతను స్మరిస్తున్నాం. ప్రజాస్వామ్య పద్ధతిలో మన అభిప్రాయాలను వ్యక్తం చేస్తున్నాం. మనకు ఇవన్నీ సహజంగా అనిపించవచ్చు.

కానీ ఒకప్పుడు ఒక జాతీయ పతాకాన్ని ఎగురవేయడం కూడా ధైర్యసాహసాలకు పరీక్షగా మారింది. ఆ తరం ప్రజలు భయాన్ని ఎదుర్కొన్నారు. అవమానాన్ని భరించారు. హింసను ఎదుర్కొన్నారు. అయినప్పటికీ తమ జాతీయ స్వాభిమానాన్ని వదులుకోలేదు. అందుకే పరకాల అమరవీరుల త్యాగం మన జాతీయ చరిత్రలో గౌరవంతో స్మరించబడాలి.

వారి పేర్లు ప్రతి ఇంటికీ తెలియకపోవచ్చు. వారి జీవిత కథలు ప్రతి పాఠ్యపుస్తకంలో ఉండకపోవచ్చు. కానీ వారి త్యాగం వల్ల బలపడిన స్వాతంత్ర్య చైతన్యం మాత్రం మన సమాజంలో నిలిచిపోయింది. దేశాన్ని ప్రేమించడం అంటే కేవలం నినాదాలు చేయడం కాదు. దేశ చరిత్రను తెలుసుకోవడం. అమరవీరుల త్యాగాలను గౌరవించడం. ప్రజాస్వామ్యాన్ని కాపాడడం. సమాజంలో పరస్పర గౌరవాన్ని పెంచడం. భారతదేశ సమైక్యతను బలపరచడం.

పరకాల ప్రజల పోరాటం కూడా ఈ భారతీయత కోసం జరిగిన పోరాటంలో ఒక భాగం. అందుకే పరకాల అమరవీరులను స్మరించుకునే ప్రతి సందర్భం మనలో దేశభక్తిని మాత్రమే కాదు, బాధ్యతను కూడా మేల్కొలపాలి. వారు కోరుకున్న స్వేచ్ఛను మనం కాపాడాలి. వారు కలలు కన్న సమైక్య భారతదేశాన్ని మరింత బలపరచాలి.

వారు చిందించిన రక్తానికి నిజమైన నివాళి - మన దేశాన్ని ప్రేమించడం, దేశ ప్రజలను గౌరవించడం, ప్రజాస్వామ్య విలువలను కాపాడడం. పరకాల నేలపై ఒకప్పుడు రజాకార్ల తుపాకుల శబ్దం వినిపించింది. కానీ ఆ శబ్దం కంటే గొప్పగా వినిపించింది స్వాతంత్ర్య స్వరం. ఆ రోజు కొందరి ప్రాణాలు ఆగిపోయాయి. కానీ వారి త్యాగంతో స్వేచ్ఛా జ్వాల మరింత మండింది.

ఆ రోజు నేల రక్తంతో తడిసింది. కానీ అదే నేల భారత జాతీయ చైతన్యానికి ఒక పవిత్ర స్మారకంగా నిలిచింది.

సిద్ధులగుట్ట జాతర

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని నిజామాబాద్ జిల్లాలో ఆర్మూర్ పట్టణానికి సమీపంలో ఉన్న సిద్ధులగుట్ట ఒక ప్రసిద్ధ పుణ్యక్షేత్రం. ఆర్మూర్ నుంచి సుమారు 25 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఈ క్షేత్రం ఉంది. గుట్టపై ఉన్న శ్రీ నవనాథ సిద్ధేశ్వర స్వామి ఆలయం ఎంతో ప్రాచీనమైనదిగా ప్రసిద్ధి చెందింది. ఈ ప్రాంతంలో నవనాథులు తపస్సు చేశారనే నమ్మకం ఉంది. అందువల్ల ఈ గుట్టకు 'సిద్ధులగుట్ట' అనే పేరు వచ్చిందని స్థానికులు చెబుతారు.

సిద్ధులగుట్టలో ప్రధానంగా పరమశివుడిని సిద్ధేశ్వర స్వామి రూపంలో భక్తులు పూజిస్తారు. గుట్టలోని సహజమైన రాతి నిర్మాణాల మధ్య గుహలో స్వయంభూ శివలింగం ఉంది. ఆలయానికి వెళ్లేందుకు గుట్టపైకి రహదారి సౌకర్యంతో పాటు భక్తులు కాలినడకన వెళ్లేందుకు మార్గం కూడా ఉంది. ఈ ప్రాంతంలోని గుహలు, రాతి నిర్మాణాలు భక్తులను, పర్యాటకులను ఆకర్షిస్తాయి.

సిద్ధులగుట్ట జాతరను ప్రధానంగా శివరాత్రి సందర్భంగా నిర్వహిస్తారు. సాధారణంగా తెలుగు పంచాంగంలోని మాఘ మాసంలో వచ్చే మహాశివరాత్రి సమయంలో భక్తుల సందడి ఎక్కువగా ఉంటుంది. ప్రతి సంవత్సరం శివరాత్రి పర్వదినాన్ని పురస్కరించుకుని ప్రత్యేక పూజలు, అభిషేకాలు, భజనలు మరియు ఇతర ఆధ్యాత్మిక కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు. జాతర తేదీలు ప్రతి సంవత్సరం పంచాంగాన్ని బట్టి మారుతాయి.

జాతర రోజున తెల్లవారుజాము నుంచే భక్తులు గుట్టకు చేరుకుంటారు. కొందరు భక్తులు కాలినడకన గుట్టను ఎక్కి స్వామివారిని దర్శించుకుంటారు. ఆలయంలో ప్రత్యేక అభిషేకాలు, అర్చనలు నిర్వహించి స్వామివారికి పూజలు చేస్తారు. శివరాత్రి సందర్భంగా రాత్రంతా జాగరణ చేసి శివుని నామస్మరణ చేయడం కూడా భక్తులలో ముఖ్యమైన ఆచారం. జాతరలో భక్తుల కోసం అన్నదానం వంటి సేవా కార్యక్రమాలు కూడా నిర్వహించబడతాయి.

సిద్ధులగుట్ట జాతర కేవలం ఒక మతపరమైన వేడుక మాత్రమే కాదు; ఇది తెలంగాణ ప్రజల భక్తి, సంప్రదాయం, సంస్కృతికి ప్రతీక. జాతర సందర్భంగా వివిధ ప్రాంతాల నుంచి వచ్చే భక్తులతో ఆ ప్రాంతం సందడిగా మారుతుంది. ప్రజలు కుటుంబ సభ్యులతో కలిసి స్వామివారిని దర్శించుకుని, తమ మొక్కులు చెల్లించుకుంటారు.

అందువల్ల ప్రకృతి సౌందర్యం, ఆధ్యాత్మికత, చారిత్రక విశిష్టత కలగలిసిన సిద్ధులగుట్ట తెలంగాణలో ఒక ముఖ్యమైన పుణ్యక్షేత్రంగా నిలిచింది. ప్రతి సంవత్సరం జరిగే జాతర భక్తులలో ఆధ్యాత్మిక భావనను పెంపొందిస్తూ, మన సంప్రదాయాలను తరతరాలకు పరిచయం చేస్తోంది.

నేటి యువతపై సోషల్ మీడియా ప్రభావం

ప్రస్తుత ఆధునిక యుగంలో సోషల్ మీడియా మనిషి జీవితంలో విడదీయలేని భాగంగా మారింది. ముఖ్యంగా యువతపై దాని ప్రభావం ఎంతో ఎక్కువగా ఉంది. ఫేస్‌బుక్, ఇన్‌స్టాగ్రామ్, యూట్యూబ్, వాట్సాప్, ఎక్స్ వంటి సామాజిక మాధ్యమాలు ప్రపంచాన్ని మన చేతిలోకి తీసుకువచ్చాయి. సమాచారం, విజ్ఞానం, వినోదం, సంభాషణ - ఇవన్నీ క్షణాల్లో అందుబాటులోకి వచ్చాయి. అయితే సోషల్ మీడియా ఒక సాధనం మాత్రమే; దానిని మనం ఎలా ఉపయోగిస్తామన్నదే దాని ప్రభావాన్ని నిర్ణయిస్తుంది.

సోషల్ మీడియా వల్ల యువతకు అనేక ప్రయోజనాలు ఉన్నాయి. ప్రపంచంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో జరుగుతున్న సంఘటనలను వెంటనే తెలుసుకోవచ్చు. విద్యకు సంబంధించిన వీడియోలు, ఉపన్యాసాలు, పుస్తకాలు, నైపుణ్యాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు యువతకు ఎంతో ఉపయోగపడుతున్నాయి. తమ ప్రతిభను ప్రపంచానికి పరిచయం చేసుకునే అవకాశం కూడా లభిస్తోంది. చిన్న పట్టణాలు, గ్రామాల్లోని యువత కూడా తమ ఆలోచనలు, కళలు, ఆవిష్కరణలు, వ్యాపార ప్రయత్నాలను విస్తృతంగా ప్రజలకు చేరవేయగలుగుతున్నారు.

అంతేకాక, దేశ సమస్యలపై అవగాహన పెంచడంలో సోషల్ మీడియా కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది. ప్రకృతి విపత్తులు, రక్తదానం, పర్యావరణ పరిరక్షణ, స్వచ్ఛత, విద్య, సామాజిక సేవ వంటి కార్యక్రమాలకు యువతను సమీకరించడానికి ఇది ఉపయోగపడుతోంది. దేశ చరిత్ర, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల త్యాగాలు, భారతీయ సంస్కృతి, కళలు, భాషలు, సంప్రదాయాల గురించి తెలుసుకునేందుకు కూడా ఇది ఒక మంచి వేదికగా మారవచ్చు.

జాతీయవాద దృక్పథంలో చూస్తే, సోషల్ మీడియాను దేశ నిర్మాణానికి ఉపయోగించుకోవడం యువత ప్రధాన బాధ్యత. దేశం అంటే కేవలం భూభాగం కాదు; ప్రజలు, సంస్కృతి, భాషలు, సంప్రదాయాలు, చరిత్ర, రాజ్యాంగ విలువలు కలిసిన సమష్టి భావన. యువత తమ సోషల్ మీడియా వేదికలను దేశంలో ఐక్యత, పరస్పర గౌరవం, సామాజిక బాధ్యత, పర్యావరణ పరిరక్షణ, శాస్త్రీయ ఆలోచన వంటి సానుకూల విలువలను పెంపొందించడానికి ఉపయోగించాలి. దేశభక్తి అంటే ఇతరులను ద్వేషించడం కాదు; దేశం పట్ల బాధ్యతతో వ్యవహరించడం, సమాజానికి ఉపయోగపడే పనులు చేయడం.

అయితే సోషల్ మీడియాకు మరో వైపు కూడా ఉంది. అతిగా ఉపయోగించడం వల్ల యువతలో సమయపాలన దెబ్బతినే అవకాశం ఉంది. నిరంతరం ఫోన్‌లో ఉండటం చదువు, క్రీడలు, కుటుంబ సంబంధాలు, ప్రత్యక్ష సామాజిక సంబంధాలపై ప్రభావం చూపవచ్చు. ఇతరుల జీవితాలను చూసి తమ జీవితాలతో పోల్చుకోవడం వల్ల అసంతృప్తి, ఆందోళన వంటి భావాలు కలగవచ్చు. అలాగే తప్పుడు సమాచారం, వదంతులు, ద్వేషపూరిత వ్యాఖ్యలు, మోసపూరిత ప్రచారాలు వేగంగా వ్యాప్తి చెందే ప్రమాదం ఉంది.

ముఖ్యంగా యువత ఏ సమాచారాన్నైనా వెంటనే నమ్మకుండా దాని నిజానిజాలను పరిశీలించాలి. ఒక వార్తను పంచుకునే ముందు దాని మూలాన్ని తెలుసుకోవడం ప్రతి పౌరుడి బాధ్యత. ఎందుకంటే ఒక తప్పుడు సమాచారం వ్యక్తుల మధ్య మాత్రమే కాకుండా సమాజంలో విభేదాలకు కూడా కారణమవుతుంది. కాబట్టి డిజిటల్ యుగంలో దేశభక్తితో పాటు డిజిటల్ బాధ్యత కూడా అవసరం.

యువత దేశానికి భవిష్యత్తు మాత్రమే కాదు - వర్తమాన శక్తి కూడా. వారి చేతిలో ఉన్న స్మార్ట్‌ఫోన్ ఒక వినోద సాధనంగా మాత్రమే కాకుండా విజ్ఞానానికి, సృజనాత్మకతకు, సామాజిక సేవకు, దేశ అభివృద్ధికి ఉపయోగపడే శక్తివంతమైన సాధనంగా మారాలి. సోషల్ మీడియాలో సమయాన్ని వృథా చేయడం కంటే కొత్త విషయాలు నేర్చుకోవడం, భారతదేశ విజయాలను ప్రపంచానికి పరిచయం చేయడం, స్థానిక కళాకారులను ప్రోత్సహించడం, పర్యావరణ పరిరక్షణపై అవగాహన కల్పించడం వంటి కార్యక్రమాలకు యువత ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి.

ముగింపుగా, సోషల్ మీడియా మంచిదా చెడ్డదా అనే ప్రశ్నకు ఒకే సమాధానం లేదు. అది మన చేతిలో ఉన్న సాధనం. బాధ్యతతో ఉపయోగిస్తే అది జ్ఞానాన్ని పెంచుతుంది, ప్రతిభను వెలికితీస్తుంది, సమాజాన్ని కలుపుతుంది, దేశ అభివృద్ధికి తోడ్పడుతుంది. బాధ్యత లేకుండా ఉపయోగిస్తే సమయం, ఆలోచనా స్వేచ్ఛ, సామాజిక ఐక్యత దెబ్బతినే ప్రమాదం ఉంది.

అందువల్ల నేటి యువత సోషల్ మీడియాకు బానిసలు కాకుండా దానిని సమర్థంగా ఉపయోగించే సాంకేతిక పౌరులుగా ఎదగాలి. "నా సోషల్ మీడియా వినియోగం నా వ్యక్తిత్వానికే కాదు, నా సమాజానికి మరియు నా దేశానికి కూడా ఉపయోగపడాలి" అనే భావన ప్రతి యువకుడిలో పెంపొందాలి. బాధ్యతాయుతమైన, జ్ఞానవంతమైన, దేశసేవా భావం కలిగిన యువత చేతుల్లో సోషల్ మీడియా ఉంటే అది భారతదేశ ప్రగతికి ఒక గొప్ప శక్తిగా మారుతుంది.

ఈ నెలలో ఇతర ముఖ్యమైన రోజులు:

* శ్రీకృష్ణాష్టమి, సెప్టెంబర్ 04
* ఉపాధ్యాయ దినోత్సవం, సెప్టెంబర్ 05
* మోక్షగుండం విశ్వేశ్వరయ్య జన్మతిథి, ఇంజనీర్ల దినోత్సవం, సెప్టెంబర్ 15
* తెలంగాణా విమోచన దినోత్సవం, విశ్వకర్మ జన్మతిథి, సెప్టెంబర్ 17
* అనంత చతుర్దశి, పండిత దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయ జన్మతిథి, సెప్టెంబర్ 25